

[Hans Hansen (Rørby).]

Tid, og det kan jo ikke nægtes, at det er en broget Historie, som det er gaaet med Landbrugsejendommene. I 1888, altsaa 100 Aar efter Stavnsbaandets Løsning, skrev Professor Falbe-Hansen et Festskrift, hvori han gjorde opmærksom paa, at da Herremandsvældet kulminerede her i Landet omkring 1660, var der kun 11 selvejende Bønder paa Sjælland og 2 paa Lolland-Falster. Det, vi nu er kommet ind i, er noget helt andet, som ikke kan sammenlignes med det, der var dengang.

Det vilde være interessant, om man kunde finde ud af, hvor mange selvejende Bønder der er nu, thi ikke mindst i de senere Aar er det Selveje, som vi alle erkender er den nødvendige Betingelse for Fremdrift og Fremskridt, efterhaanden blevet udhulet gennem Gældsstiftelse. Man har været nødt til at pantsætte Jorden, ikke til Herremændene eller Kirken eller Staten, men til upersonlige Obligationsejere, der ejer Kasseobligationer, til Fagforeninger og Livsforsikringsselskaber.

Det er i det hele taget et Spørgsmaal, hvordan man faar Adgang til Jorden, og jeg ser i Betænkningen, der ligger til Grund for de tre foreliggende Lovforslag, at Hovedlinien i dem er, at man prøver at give en Forestilling om, at det er nødvendigt at beskytte de smaa mod de store, og man forsøger ved et uendeligt Antal af Indgreb paa alle Maader gennem Tvangsforanstaltninger, igennem Forbud mod Jords Sammenlægning og mod at drive mer end een Ejendom at beskytte det, man forstaar ved de svage. Jeg tror dog, at det er en gammeldags Opfattelse, thi det, der er i Vejen i Dag, er det Skattesystem, der opretholdes, og som hviler tungere paa de smaa Brug end paa de store. Vi kan gennemføre saa mange Foranstaltninger, vi vil med Hensyn til Støtte og Indgreb: hvis vi opretholder Skattesystemet og Systemet med privat Pantsætning af Jorden, kommer vi ikke Løsningen et Skridt nærmere.

Bestemmelsen i § 12 om, at en enkelt ikke maa drive mere end een Ejendom, er temmelig kortsynet. Jeg forstaar godt Begrundelsen, men hvis Manden er dygtig nok til paa lige Vilkaar at drive Jord lige saa godt som et lille Brug, er der ingen Grund til, at han ikke skulde have Lov til det. Jeg hørte nok det ærede Medlem Hr. Victor Larsen sige i en lidt ironisk Bemærkning over for den højtærede Landbrugsminister, at hvis Landbrugsministeren kunde raade, blev vi allesammen Husmænd. Forholdet

er imidlertid det, at der er saa meget Landbrugsjord i Danmark, at vi slet ikke kan drive den som Husmandsbrug. Der er saa meget Jord, at hvis man rent barokt stiller Spørgsmaalet op om Udstykning af al Jorden, vilde der være mere end 2 Tdr. Hartkorn til hver Ejendom i Dag; det kan ikke lade sig gøre at drive dette som Husmandsbrug, vi vilde allesammen blive Gaardmænd — for at blive i det Billede, det ærede Medlem Hr. Victor Larsen brugte.

Det, vi trænger til, er lige Ret, lige Vilkaar i Driften af Danmarks Jord. I den berømte Køge-Resolution af 1902 peger Husmændene netop paa, at de ikke kræver Støtte fra Staten, men kun lige Ret til Landets Jord, og Tiden efter har vist os til Overflod, at de smaa Brug har større Udbytte pr. Arealenhed end de store Brug. Gennemsnitlig har de smaa Brug et Udbytte pr. Arealenhed, der er ca. 50 pCt. større end det Udbytte, de store Gaarde har pr. Arealenhed.

Hvis man gennemfører lige Ret og Dispositionsfrihed, er det vel nødvendigt at opretholde Regler for Indregistrering og Administration, men det levende Liv viser, at de smaa Brug altid vil kunne klare sig over for de store Brug. Derfor tror jeg, det er nødvendigt at faa afskaffet Skatterne og indført Skyldsystemet ud fra Betragtninger, som saa mange Gange i vor Historie har givet sig Udtryk, ikke mindst hos den store Statsmand og Retslærde Anders Sandøe Ørsted, der i 1813 gennemførte Hartkornforpligtelser for Herremændenes Jord og nedskar Formuerne med en Trediedel. Da man protesterede over for dette Indgreb i Ejendomsretten, svarede han med nogle Ord, som jeg gerne vil citere. Han siger:

„Mine Herrer, De taler om ubetinget Ejendomsret til Jorden; en saadan gives ikke, thi hvis det var muligt ved ubetinget Ejendomsret til Jorden at beslaglægge den paa faa Hænder, vilde man gøre den øvrige Befolkning til retsløse Subjekter under Jordherrerne.“

Det samme gælder i Dag. Med ubetinget Ejendomsret og ubegrænset Mulighed for Pantsætning bliver alt det, vi her foretager os, i Virkeligheden kun en Skueret, Lige Ret til Jorden og Dispositionsfrihed er nødvendig; kun derigennem skabes den bedst mulige Driftsform, og den bedst mulige Driftsform er de smaa Brug, men de behøver ikke Statens Beskyttelse, det har Husmændene selv sagt. Jeg tror, det vilde være sundt at rette sig efter den Linie, Smaabrugerne selv anlagde i 1902. Grundskyld til Afløsning af Skatter er her mere nødvendig end noget